

## دوم خرداد سیاه در آذربایجان ایران

امیرعلی لاهرودی

قرن ۲۱ در جهان یک قطبی ویژه گی های خاص خود را دارد. این ویژه گی ها با ویژه گی های قرن ۲۰ قابل مقایسه نیست. قرن ۲۰ قرن انقلاب ها، قرن بر چیده شدن سرمایه داری در قسمت مهم اروپا و آسیا، قرن آغاز ساختمان جامعه عاری از طبقات متخاصم، قرن به قدرت رسیدن پائین ها و تصاحب ثروت ملی از جانب تولید کنندگان ثروت بود. ویژه گی قرن ۲۱ بازگشت سرمایه داری به کشورهای غیر سرمایه داری از یک طرف، رشد نهضت استقلال طلبی در کشورهای کثیرالملله و حمایت این نهضت از جانب کشورهای بزرگ جهان و دست یابی بسیاری از ملت های "غیر تاریخی"، با استقلال از طرف دیگر است.

در کشورهای کثیرالملله از جمله ایران و ترکیه، ملل غیر حاکم با ملت حاکم در مقابل هم قرار گرفته اند.

آذربایجانی ها و کردها در اواسط قرن بیست با اسناد از حضور نیروهای متفقین در ایران به حقوق ملی خود دست یافتند. بعد از خروج متفقین از ایران هزینه سنگین آنرا پرداختند. اما تاریخ در یک جا نمی ایستد لذا بعد از خفقان سی ساله افق روشن برای همه ملتهای ایران پدیدار شد. ترکها، کردها و سایر ملت های غیر فارس، به حداقل حقوق ملی خود دست یافتند. روزنامه و مجله کتاب بزبان مادری خود منتشر نمودند. گام اول برداشته شد، تحصیل در مدارس بزبان مادری دومین گامی بود که متأسفانه نگذاشتند برداشته شود.

اراده محکم ملل و اقوام غیر فارسی برای رسیدن به خواسته های ملی خود با مقاومت نا محسوس اما پیگیرانه روبرو گردید. در نتیجه رویا رویی وعدم گذشت از جانب طرفین حادثه، خرداد ۱۳۸۵ رخ داد. مردم آذربایجان به خیابان ها ریختند، شیشه های بانگ ها مغازه ها را شکستند. اما این حرکت با مداخله نیروهای انتظامی سرکوب شد و پایان یافت. دستگیری های کوتاه مدت با ابعاد محدود شروع شد تا بدین وسیله از تکرار آن جلوگیری شود. نهضتهای ملی با چنین ابعاد وسیعی در ایران تحت تأثیر عوامل خارجی شکل گرفت.

۱ - در عرض ۱۰ سال (۱۹۹۹-۱۹۹۰) در کشور همسایه شمالی ایران دولت قدرتمند کثیرالملله شوروی به ۱۵ دولت مستقل تقسیم شد.

۲ - دولت نیرومند یوگسلاوی با فشار نظامی غرب - (اروپا و آمریکا) تکه-تکه شد. از زیر خاکستر بمباران های بیش از دو ماه، ۶ دولت مستقل سر بلند کرد.

۳ - با سرکوبی دولت طالبان اوزبک ها، ترکمن ها و تاجیک ها هویت قومی خود را باز یافتند.

۴ - قزاق ها، قرقیزها، اوزبک ها، ترکمن ها و تاجیک ها در آسیای مرکزی اولین بار در تاریخ بشر به استقلال ملی نائل آمدند.

۵ - در عراق نیز مداخله نظامی آمریکا امکاناتی به وجود آورد که کردهای شمال عراق و شیعیان جنوب عراق به قدرت حکومتی دسترسی پیدا کردند.

ایران و ترکیه نسبت به حل مسئله ملی در همسایه گی خود حساسیت نشان می دهند: مقامات مسئول در برابر خواست های فرهنگی ملت ها و اقوام غیر فارس با گذشت مختصر، سکوت اختیار نمودند.

با چاپ کاریکاتور تحقیرآمیز در روزنامه رسمی «ایران» مرزها مشخص شد، مرحله موضعگیری نامشخص پایان یافت. برای جلوگیری از خواست های فرهنگی در آذربایجان

همزمان با اعمال فشار، سناریوی دیگری روی صحنه آمد. این سناریو سال های ریاست ملامحسینی ها، مستوفی ها، ذوقی ها و دیگران نمایندگان فرهنگی تهران در آذربایجان را تداعی می کند. شاگردان آذربایجانی به جرم صحبت به زبان ترکی در مدارس جریمه می شوند .

«از اول سال جاری در سر کلاس ها صندوق جریمه گذاشته اند و هرکس که ترکی حرف بزند باید ۲۵ تومان به آن صندوق بریزد و در صورت تکرار این خطا تنبیه شده و جریمه اش را زیاد می کنند» (از آذربایجان اویرنجی حرکاتی «جنبش دانشجویان آذربایجان» قوشاچای میاندوآب)

واکنش دانشجویان در برابر این قبیل فشارها:  
«دیوارهای دانشکده ها، تخته سیاه های کلاسهای دانشگاه تبریز بصورت وسیعی شعار نویسی گذاشته اند» این شعارها عبارتند: «ترک دیلی رسمی اولسون» «یاشاسین آنا دیلی» «ترک دیلینده مدرسه . از اخبار و جنبش دانشجویان آذربایجان. ۵ مهر ماه ۱۳۸۵.  
فرزندان «خلف» تقی زاده ها، کسروی ها، رضازاده شفق ها، ثقة الاسلام ها مبارزه با زبان ترکی را آغاز نمودند.  
در تعاقب ممنوع الانتشار شدن نشریات دو زبانی، ( فارسی و ترکی )

- ۱ - مجله «دیلماج» با درخواست شورای فرهنگ عمومی آذربایجان شرقی تعطیل شد.
- ۲ - بدستور این شورا لوحه های سه زبانه معرفی شخصیت های آذربایجانی از پارک مفاخر آذربایجان ( طوبائییه) جمع آوری شد.
- ۳ - خانه ستارخان خراب گردید.
- ۴ - ستاد دائمی اتحاد ملی وانسجام اسلامی توسط سازمان تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی تشکیل گردید.
- ۵ - شورای فرهنگ عمومی ( بعد از آمدن رئیس جدید سپاهی، اطلاعاتی اداره کل فرهنگ فعالیت خود را آغاز کرد.
- ۶ - اقدامات این شورا:  
الف- تعطیلی آموزشگاه موسیقی آذربایجان،  
ب- ممنوعیت کلاسهای رقص آذربایجان :  
پ- مغازه داران، کارخانه داران و اصناف باید از نامگذاری محصولات و محل کارشان به زبان ترکی خودداری کنند .  
ث- صاحبان مغازه هایی که اسامی ترکی دارند اسامی مغازه های خود را تغییر دهند. در غیر این صورت مغازه های آنان تعطیل خواهد شد.
- ۷ - کتابخانه «تربیت» کتابخانه « معارف» نامیده شد .
- ۸ - بازار نشریات هم چون « ایران شمالی » و نشریه « اران» گرم است.

اینست نتیجه تحریکاتی که بدست کاریکاتور نویسان روزنامه ایران حاصل شد. جوانان حساس آذربایجانی به دام این تحریک افتادند .چیزی که بعد از انقلاب بهمن بدست آورده بودند بعد از ۲ خرداد ۱۳۸۵ از دست دادند و از امکان نوشتن مطالب به زبان مادری نیز محروم گردیدند .

مردم ایران در درجه اول مردم آذربایجان ۱۵۰ سال است با سرنوشت مشابه روبرو می شوند و در آینده نیز روبرو خواهند شد.